

pabaiga. Žodžiu karuolės šuvis daugumą lengvatikių ir bailesnių žmonių gana nugalėjo: daugumas mat, pamislyjo, buk tai žvaigždės jau puolančios iš dangaus ir apreiškiančios žmonėms „sudnā diena“, ir klausė ausis ištempę, ar neiszgirs kažkam kraszte šv. Mykolo trimito; o kas gi būtų pasidarę su tais bailiais sutvėrimais jeigu į tą tarpą koks piemėnukas būtų pusteļėjęs į ragutį? Tai da Dievo meilė, kad ne sekminių rytas. Taigi, rodos, kanuolė gana smarkiai šauja, kad net langai dreba, bet gi kareiviszka kumszczia smarkesnė da ir už kanuolę, nės nuo kanuolės kaip sakiau, langai tik dreba, o nuo kareiviszkos kumszczios subyra į trupinius; gal, nė vienas netiki szitai teisybei, o tai mano teisybė tikra; apicierai su kareiviais pacziam vidurnaktyje atsibaldė pas vieną ukininką ant kiemo ir priėję prie lango keli apicierai ėmė szaukti, muszdami į stiklus; žmogus iszgirdęs barszkiant į langą, paklausė kas ir ko nori? Ar sakėsi apicierai, ar ne, kas per vieni ir ko barszkina—nežinau, bet žmogus jų neleido vidun, nės bijojęs, kad nebūtų koki-plėszikai: tada svecziai iszdaužė stiklus ir patys sulindo į stubą; mat, jiems reikėjo prie žiburio pasizurėti į plianus. Ar gi ne galingesnė kareivių kumszczia už jų kanuolę? Tam ukininkui padarytos skriaudos ne atlygino. Ne tik maskolių kareiviszka kumszczia yra daugalė, bet ir jų kareiviszki pecziai nė kiek ne menkesni; manding, kad pasiprieszintų tai ir kalną nuverstų savo galiugais pecziais, o ypacziai, jeigu anapus nepereinamo kalno, jaustų jie bosą „garielki“ (baltakės)? Szta vidurnaktyje kareiviai atsibaldė į Pilviszkių purvynmiestį: vienur muszė į langą kitur, bet niekur jų neįleidžia, nės pats įmiegis;

pagalios kas-zin kas parodė, kur traktierinė ir tuomet drąsiai priėję prie jos isztikrųjų ėmė belsti kumszcziomis į duris. Czion pamatė, kad durys ne langas ir kumszczia nebevaljos sutrupinti, ėmė apicierai versti duris pecziais ir iszlaužė, bet ant nelaimės pataikė į karidorėlį kur vėl rado duris į paczią karcziamą. Netrukus iszlaužė pecziais ir antusias, nės traktierninko priszaukti negalėjo, tik ant savo laimės nuvertė su durimis ant grindų mažą spintelę su saldziaja, kuri kabojo ant durių. Spintelei nupuolus nupuolė podraug ir supleszkėjo bonkutes su saldziaja ir turėjo apicierėliai užmokėti traktierninkui už saldziją, kiek verta. Sako, tie apicierai su galiugais pecziais davę turgavoti traktierninkui tą naktį už kelioliką rublių, nės po tokiai bailiai kovai su langais ir durimis ne mažai buvo isztroszkę „garielkos“. Iszmintingai pasielgtų tasai ukininkas, kad pasiskųstų augsztesnei valdziai kareiviszka ar admiaistracijai, kad visai isz nežinių, priegtam naktį, atsibastę kareiviai daužo langus.

Vanagas isz P.

Vilkaviszkis. (Suv gub.)

Pasibaigė jau „liosai“, t. y. ėmimas naujų kareivių į kariumenę. Nors dabar jau žmėnės yra gudresni, vienok dažnai duodasi prisigaudinėt visokiems apgavikams. Szta šueinu vieną vaikina likusį nuo kariumenės liuosu. „Ar nepaėmė?“, „ką paims, kad 200 rub. įpyliau.“ „Ar visai sveikas buvai?“ „Et, ne visai, nes viduriai truputį yr iszsiverzė.“ Reikia žinot, kad vidurių iszsverzimas yra tokia liga, kuri visai nuo kariumenės atliuosuoja. Kitas vėl davė 300 rub. turėdamas randą ant tiesėsės akies. Szita yda irgi visai atliuosuoja nuo kariumenės. Paklausite gal, kas ima.

Ale asz jus paklausiu, kas neima? Ima kuone visi, kas tik priguli prie tos komisijos.

Aidas.

(Isz „Ukininko.“)

Politiszkos žinios

Amerika. Amerikonai visur veik pergaledami pilipiniecius kaip kada įkiszta ir savo kailį. Teip 50 amerikų atsiliko pas Lipą nuo 30 pėstininkų pulko, kuriuos pilipiniečiai iki vieno užmuszė ir atėmė 22 arklius su visokiais daiktai. Pilipiniečiai buvo pasislėpę abiejose szalise kelio ir amerikonomams įėjus į vidurį isz abiejų szalių pradejo szaudyti, ko amerikonomai visai nesitikejo.

Ant salos Negros jau sugriuvo sutverta amerikų valdzia. Visi valdininkai, su didele iszkilme iszrinkti isz vietinių gyventojų. Lapkriczio mėnesyje, suorganizavo pasikelėlių pulkus ir užpuolė ten esanzcius amerikonus ir užmuszė vieną apicierą. Tik nuėjus dviem kompanijom isz lloilo pasisekė maisztiunkus apgalėti. Pasikelimas buvo per anksti pradėtas ir dėlto nenusisekė. Dabar amerikonomai sumetė į kalinį visus urėdninkus tos salos, isz kurių iszrinkimo teip dziaugėsi. Nors tuom tarpu pilipiniečiai priima amerikų valdzia rodos su noru, bet kad ją užlaikyti, amerikonomai turės laikyti nemenką kariauną. Susimuszimų atsitinka kas diena ir matyt, pilipiniečiai nemislyja pertraukt karę, nors amerikonomai juos ir pergali. Washingtono valdzios nusidziaugė, buk gen. Schwan sugavęs patį Aguinaldo, bet patikrinanzčių žinių nėra.

Senatas Washingtono pareikalavo nuo prezidento visų dokumentų nuo pradzios karės Pilipinuose, kad isztirti visas priezastis dabartinės karės. Senatas jau iszrado, kad Amerika užmokėjo \$20,000,000 Ispanijai nupirkdama Pilipinų

salas, kad jos nepatektu Vokietijai, nes toji siuliusi 100 milijonų markių ir Anglijai tarpininkaujant, Vokietija nėsoko Amerikai į akį tiktai pasiganėdino su Ladroniszkos saloms. Perkratymas tų dokumentų atsilieka prie uždarytų durių.

Kubiecziai savo laikraszcziuose nesigaili amerikonus aprasztyti, už ką amerikonomai uždėda pinigiszkas baudas. Teip uždėjo baudą muito urėdninkas ant laikraszczio „Las Clarides“ Gibaroje, už ką tojo redaktorius urėdninką perszovė.

Pietinė Aprika. Apie Ladysmith ir pakraszcziais Tugela upės musziai traukiasi kelios dienos, bet dar nėra žinių, kuri szalis palaikys pergale. Gen. Buller su 35,000 kareivių ir 80 kanuolių pasirengė iszgelbėti gen. White, kuris su 13,000 kariaunos yra apgultas. Bulleris savo pajiegas paskirsė ant trijų dalių kelentes per Tugelą. Gen. Warren kairiamjame sparne turi 300 suzeistų kareivių, 3 majorus ir 7 apicierus. Kiek užmusztų nėra žinios. Gen. Hart viduryje turi 6 užmusztus ir 78 suzeistus bei 8 dingusius. O gen. Clery 100 suzeistų. Burai gerai numanė didumą Bullerio pajiegų ir bus gerai pasirengę jas pasitikti. Bulleris buvo pasirengęs vienos dienos laike but mieste Ladysmith, bet praėjo jau visa sanvaitė ir nieko negirdėti apart anglų nuokriczių. Jeigu anglams bent kiek sektusi, tai būtų gana garsinama, o dabar tyła apart suzeidimų. Amerikos apicierai, kurie nusisųsti tapo prisizurėti karės vedimui, pranesza į Washingtoną kad Bulleris tapęs vėl sumusztas ir miestas Ladysmith esąs arti pasidavimo burams.

Vakariniame szone viskas stovi ant vietos. Burai apgultųjų miestų, Kimberley ir Mafeking, dar nepaėmė, nei anglai

galėjo jiems suteikti pagelbą. Majoras Plumersu trimis plienų apkaustytais trukiais norėjo įsigriebti į Mafeking, bet turėjo sugrįžti atgal. Apgultieji anglai Mafeking'e turėję maisto dar per 3 mėnesius ir tolei galėję laikytis.

Gen. Methuen, kuris turėjo suteikti pagelbą apgultam miestui Kimberley, esančiam pasvalintas nuo urėdo, kadan gi protiskai apsirgęs.

Pietiniame szone gen. French susimusė su burais, kur nužudę 50 užmusztų ir sužeistų turėjo pasitraukti. Burai nužudę 20.

Teip niekur anglams nesisekiant, valdžia dabar rengia asztuntą diviziją ir kuomi veikiausiai išsiųs Aprikon. Anglų pajėgos dabar Aprikoje yra arti 200,000 kareivių. Burai turi į 100,000. Burams pagelbon eina vietiniai gyventojai iš angliszkų valdybų bei daugybės liuosnorių iš Europos. Transvaaliaus pasiuntinys Belgijai gavęs teip daug pasisiulyjimų, kad net apgarsino laikraszcziuose atsakydamas pasisiuliusiems, kad negalys priimti kareivius Europoje, ir norinti burams pagelbą suteikti, turi ant savo kasztų keliauti į pietinę Apriką.

Nesutikimai tarp Vokietijos ir Anglijos dėl sustabdymo prekystės laivų ne tik neiszdilo, bet dar pasididino. Anglai vėl sugavo vieną vokiszką laivą „Marie“, kuris iš Australijos atgabeno miltų dėl burų. Vokietijos laikraszcziai reikalauja laisvos prekystės nepriegulmingose prie karės szalise ir verczia savo valdžią reikalauoti netik paleidimo laivų bet ir atlyginimo už sugaiszinimą.

Anglija teipgi nepasiganėdino iš Amerikos pasiuntinio Dawiso, kuris nukeliavęs į Transvaalių su slaptais politiskais siekais. Transvaaliaus valdžia nuvezė Dawisą prezidento Krugerio vežime į Pretoriją, iš ko Anglija įgavo di-

deles akis. Paleistas nuo tar nystos pasiuntinys Marcum pargabenas prezidento Krugerio rasztą McKinley meilaudamas tarpininkystos. Krugeris reikalauja visiszkos nepriegulmystės ir suteikiąs ateiviams balsavimo tiesas po 7 metų Transvaaliuje pragyvenimo.

Austrija. Dėlei atėmimo kalbos tiesų czekams, turėjo pasitraukti nuo savo vietų visa ministerija. Sutvėrimą naujos ministerijos ciesorius pavedė Dr. von Koerber, kuris ir su tvėrė:

Ministrų pirmsėdziu ir vidurinių reikalų — Dr. v. Koerber.

Gelėzinkelių — Dr. v. Witttek.

Pinigų — B. v. Bawerk.

Karės — grovas Welsersheimb.

Ministerių pagelbininkais tapo, jaunųjų czekų partijos pasiuntinys į seimą, Herold ir lenkas Pientak, teip gi pasiuntinys. Tai gi slavai vokieczius pergalejo.

Maskolija. Maskolija gabena vis daugiau kareivių prie Afganistano rubezių, ir kaip politikieriai mena, taisosi užpult ant Indijų, Anglijai priklausanczių. Afganistano valdonas nesiprieszina Maskolijai už gabenimą prie rubeziaus kariaunos ir liuosai perleisęs per savo szalį į Indijas. Maskolijai dabar geriausia proga paverzti Indijas nuo Anglijos, kada toji sutraukus visas pajėgas į pietinę Apriką ir turi didelius nepasisekimus suburais.

Dalis darbu.

Scranton, Pa. Pradžuse sanvėite ant kalnakasių konvencijos tapo nutarta reikalauti nuo kasyklų savininkų:

a) Numazinimo prekės ant parako.

b) Iszmokėjimo algų kas 14 dienų.

c) Svėrimo iszkastų anglių.

d) Teisingesnio pasielgimo su darbininkais, nežiurint ant skirtumo tikėjimo, tautos ir rasos. Ant konvencijos buvo užkviesti ir kasyklų savininkai, kad taikintusi, bet nei vienas iš jų nebuvo. Dauguma darbininkų reikalavo tuojaus pradėti straiką, bet kad daugelis darbininkų nepriguli prie unijos, tapo nutėstas straikas ant vienos sanvaitės tolyn, kad galėtu visi prisiraszti prie unijos. Jeigu kompanijos neprisilenks ant jokių tarybų, tai Pensylvanijos kietųjų anglių kasyklose sustraikuos į 100,000 angliakasių.

Wilkes-Barre, Pa. Lehigh & W. B. Coal Co. apgarsino savo 7000 darbininkų, kad nestraikuotu ir nesiduotu iszsvadzioti nuo unijonistų.

New York. New Yorke tapo užmanyta iszkast iszilgai miestą tunelį ir po upe Harlem iki Kingsbridge kas kasztuos per \$35,000,000. 20,000 darbininkų turės porą metų darbo.

Emansville, Ind. 160 apsiginklavusių kalnakasių, kasyklų Ayrshire nuėjo pas Hartwell kasyklas ir reikalavo nuo darbininkų kad prisiraszty prie unijos arba pamestu darbą, ko sziems nedarant prasidėjo musztynė ir unijonistai sziuos iszvaikė, užgrąsindami, kad negrįztu prie darbo kol negaus lygių algų su unijonistais.

Grand Rapids Mich. Czion sudegė firmos Nekoosa Paper Co. paskutinis skyrius padarymo popieros ir viena maszina. Iszkados pasidarė į \$75,000. Kol įtaisys naują, visi darbininkai tur szvest.

Sharon, Pa. National Steel Co. apreiszkė savo darbininkams kad pakels anti ant 10% algas.

Marian, Ind. Vieti-

nė dviraczių dirbtuvė perėjo į kitas rankas ir sustojo dirbusi. 200 darbininkų neteko darbo. Reissing, Pa. Pittsburgh Coal Co. uždarė savo kasyklas ir paleido visus darbininkus.

Columbia, Pa. Czionai pradėjo statyti didelį pabriką dirbimui didelių dudų kanalams, kuris bus po 6 mėn. gatavas ir tuojaus pradės dirbt.

Martins Ferry, Ohio. Laughlino gelezies liejinyczia pradėjo dirbti ir daugelis darbininkų gavo darbą.

Augusta, Ga. Višiems darbininkams prie medvilnės iszdarbystės pakėlė algas ant 1%.

Rockdale, Tex. Artymais szio miestelio surado anglių guolius 38 pėdų gilume.

Washington, Pa. Gelezies liejinyczia Griffith, sutiko mokėti algas per nuiją paskirtas ir visi darbininkai sugrįžo prie darbo.

Yellville, Ark. Czion susitvėrė nauja Yellville Zinc & Cooper Co., kuri Marion paviete parengs naujas cino ir vario kasyklas.

Chicago, Ill. Trylikos gelėzkelinių linijų rasztinyczios yvairiuose miestuose tapo sucentruotos į vieną, kur pirmiaus kiekviena užlaikė savo rasztinyczia skyriumi ir dėlto 50,000 rasztininkų ir kitokių darbininkų neteko darbo.

New York. Žydai aktorai sutvėrė uniją, kad nedirbti už algas, kokias siulo teatrų direktoriai, bet priverst juos mokėti tokias, kad galėtu žmoniskai pragyventi.

Philadelphia, Pa. Baldvino lokomotyvų dirbtuvė gavo isz Prancuzijos užprašymą padaryti 30 lokomotyvų ant 10 ratų dėl trukių keleviams vazioti tarp Paryziaus ir Orleano.

Nanticoke, Pa. Kasyklų savininkai buvo pažadė

ję pakelti algas vaikams, bet to neiszpildė ir vaikai sustrai- kavę, dėlko turėjo sustoti tre- jos kasyklos. Dabar vaikai reikalauja kontraktų.

— Panziakų pabrūke Black Diamond mergaitėms tapo nu- mažinta alga ir tosios sustrai- kavę.

Beaver Falls, Pa. Darbininkai gelezies liejiny- czios American Steel & Wire Co. buvo sustrai kavę, reika- laudami pakėlimo algų, ką kompanija apsiėmė pakelti tik nuo 1 Balandžio. Strikieriai sugrižo prie darbo laukdami iszpildymo pažado.

North Brookfield, Mass. Czeverykų pabrūko, firmos E. & A. H. Butchellor, savininkai norėjo kurpiams numazinti algas ir dėlto 1000 darbininkų sustrai kavę.

Czekijoi, strai kuoją 42,000 kalnakasių, kurie gavo pagel- bos nuo Anglijos kalnakasių \$30,000.

Statistikos reika- luose.

1. Firmą ir tikrą vertę tu- rięti žemdarbystės Suvienyto- se Valstijose statistika suda- ryta buvo 1850 m. Sekanti gi žemdarbystės statistika pro- duktų, surinktų 1899 m. atlik- ta bus Berželio mėn. 1900 m.

2. Vieton suraszo keletos farmų ant vienos korziukės dvyliktame Censuse, kaip tai iki sziol daryta buvo, kiekvie- na farma aprupinta bus at- skiria blanka, ant kurios su- raszyti dalykai niekam nebus zinomi apart prisiėgdintų de- partamento urėdnikų. Nieke- no vardas nebus publikuotas sujungmėj su aplaikytomis nuo žmonių žiniomis.

3. Mokeszczių (taksų) as- soriai, kolektorai ir ekvaliza- soriai ne gali tarnauti kaipo enumeratoriai, arba turėtu prieigą prie statistikų iszroka- vimų, arba prie žipių blankose suraszytų.

4. Suvienytose Valstijose yra daugiau kaip 5,000,000 farmų, plantacijų, gyvuolių au- gintojų ir sodaunjkų; viskas tas statistikoje paženklinta bus kaipo „farmos.“

5. „Farma“ vadinasi žemė dirbama arba paskirta žemdar- bystei, esanti rankose vienos ypotos kruvoj arba padalyta į dalis.

6. Enumeratorius klaus apie didumą ir vertę koznos far- mos; apie vertę triobų ir apie abelną vertę visų maszinų, pa- darų, vežimų, pakinkymų etc., ant farmos naudojamų, ir apie daugumą žemės valdomos ar- ba arenduojamos gyventojaus.

7. Jis teiposgi klaus apie vertę žemės, skaitlių akry žė- mės pagerintos, ne pagerintos ir visai nedirbdamos.

8. Po vardu „daigai“ mes suprantame javūs, medvilnes, kornus, ryzius, cukrines len- dres, cukrinius burokus, szie- ną, dobilus, viksvas, laukas, linus, kanapes, apynius, pea- nuts, tabaką, sėklas, tieszu- czius, tropiszkus vaisius, ma- žus vaisius, sodnų vaisius, oranžerijų, augmenis, szluo- toms lendres, airiszkas bulves, -aldzias bulves, visas darzoves, teiposgi ir visus produk- tus ir tt.

9. Enumeratorius klaus apie skaitlių ir vertę gyvulių ant farmos 1 d. Berželio 1900 m., kurie bus publikuoti pagal- viui, k. a. arklių, kumeliukų, mūlių, asilų, karvių, teliukų, verszių, bulių, jauzezių, avių, ériukų, kiaulių, ožkų, visztų, kurkų, žasų, anczių, biczių etc.

10. Jis teiposgi klaus apie daugumą ir vertę pieno, sme- tonos (gretinės), sviesto, surio, rozinų, slyvų, sirupo, cukraus, kianszinių, vaszko, medaus, vilnų, giros, ukuso, dziovytų ir raugytų vaisių, girinių vai- sių, naminių paukszczių ir mė- sos produktų ir, abelnai, visų veikmenių namieje padarytų ar tai ant naminių reikalų nuo farmų 1899 m. ar ant par-

davimo.

11. Jeigu koks nors farme- rys persikelia nuo farmos pirm- pabaigos vaisių suėmimo 1899 m., 1 Berželio 1900 m. turi pa- likti suraszą produktų ir daik- tų suimtų ant farmos 1899 m. kame tą suraszą pa- ims enumeratorius; tokiu bu- du statistika jo darbo nebus zuvus. Nuo jo bus reikalauta paduoti enumeratoriui distrik- to, kuriame jis gyveno iki 1 Berželio 1900 m., daugumą žė- mės akry, jų vertę, triobų, maszinų, padarų ir gyvuolių, ant kurios jis tame laike gyveno.

12. Jeigu kiekvienas farme- rys umai pradės rinkti pilnin- gą suraszą visų savo turtų, apie kuriuos enumeratoriams paliepta sudavadyti iki Berže- lio 1900, tai jis ir urėdnikams užczėdys daug bergėdzio laiko, o podraug ir vieszpatystė at- sakancziau galės tą suraszą sudavadyti.

13. Dvideszimtas szimtmetis prasideda su 1 d. Sausio 1900 m. Todėl gi szita statistika bus davadu sekancziai gent- kartei apie tvirtumą ir padėji- mą Suvienytų Valstijų, žen- gianczių į naują szimtmetį. Tos dėl priezasties kiekvienas tegul stengiasi ir rupinasi su- daryti viską kuo geriausiai ir teisingai: jeigu kiekvienas far- merys teisingai sudarys savo mantos suraszą, tai surinktos žinios bus labai naudingos kiekvienai valstijai, ir visai tautai.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Delray, Mich. Sausio 14 dieną buvo antras susirinki- mas „Dr. Jono Szliupo Drau- gystės“. Susirinkimą atidarė pirmsėdis M. Mockus, paaisz- kindamas reikalą susirinkimo ir mierius draugystės. Pas- kui buvo skaitytas protokolas pirmojo susirinkimo, kuris daugumos buvo priimtu. Pas- kiaus buvo užmanyta nevilki-

nant įsteigti knygyną ir nu- tarta nuo draugų rinkti aukas, apart mėnesinės mokesčies 25 ct. ant knygyno, nupirkimo knygų ir jų apdarymo.

Ant knygyno paaukavo:

A. Mockus	5—
K. Gedeminas	5—
St. Voleckas	1—
S. Urbantas	2,50
Lucia Urbantiėnė	1,50
Algirdas Urbantukas	1—
A. Savickas	1—
Marė Savickienė	1—
Elzbieta Savickiutė	1—
M. Kupczinskas	1—
J. Kaseviczius	1—
Pr. Butrimas	1—
Pr. Baltruszaitis	1—

Toliaus tapo nutarta atsi- szaukt į tautiecius su praszy- mu, kurie turėtų atliekamų knygų, paaukauti dėl mūsų jaunos draugystės už ką au- kautojų vardai bus pagarsinti laikraszcziuose su padėkavone Baigiant susirinkimą mūsų pirmsėdis apsakė mierius ir vertumą mūsų draugystės, pa- gyrė stropumą savo brolių dė- kavodamas už rupestį ir aukas dėl draugystės knygyno.

Po susirinkimo draugai pa- siliko dar valandą skaityti knygų, kokias jau turėjo po ranka.

Viens isz komiteto.

Waterbury, Conn. Vieti- niai lietuviai szventes kalėdų ir naujų metų praleido links- mai; į szaltąją rodos nėi viens nepateko ir skyajeriai nieko nepelnė. Už tai lietuviai ver- ti pagyrimo, kad szalinasi nuo tokių, tik panieką suteikian- czių, pasielgimų.

Waterbury'o lietuviai abel- nai laikosi gerai ir tautiszkuo- se reikaluose. „Tėvynės My- lėtoju Draugystė“ turi apie 60 draugų, Susivienyjimo kuo- pos užaugo į 100 draugų, ant parodos mūsų literatūros Pa- ryžiuje vaterburiecziai sudėjo teipgi keletą deszimtų dolerių. Ir sudėtų dar daugiau, tik reik pasiszvėsti keletai vyrų ir

pereiti per lietuvių gyvenimus renkant aukas.

Waterburiečiai daug ką nuveiktu, jeigu turētu gerus agitatorius ir kalbėtojus, kaip antai Pensylvanijos lietuviai. Reikalinga yra išguldymas placiaus visų mūsų reikalų, teip social-ekonomiszkų kaip ir tautiszkų. *Vietinis.*

Jersey City, N. J. Kun. Milukas raszė „Lietuvoje“ kad Brooklyno lietuviai yra labai apsiszvietę, apie ką asz gerai persitikrinau. Per naują metą atsibastė 4 „apszvietunai“ isz Brooklyno į Jersey City. Vienas mane papraszė nuvest pas jo gimines, ką asz apsiėmiau. Kitas-gi isz to gavo progą prie manęs prikibti ir riaumodamas „szliuptarniais“ taisėsi mane sumuszti. Veliaus patyriau, kad tasai gyvuolys yra gatavu už katalykystę galvą padėti kovoje su „szliuptarniais“. Abelnai kunigai skelbia apszviestais tuos, kurie akiai eina už kunigo puosę. Bet asz sakau, kad tik toks yra apszviestas, kuris broliszkai ir žmoniszkai pasielgia su savo artymu, nežiurint jo nuomonų. Mą rodėsi vertėtu naikinti tokias nuomones isz žmonių tarpó, kurios kitų nuomonų ar tikėjimo neužkenčia. Tokias nuomones labiausiai gali isznaikinti kunigai per pamokslus, nes tokių vienpusių geri laikraszciai ne pasiekia apart „Saulės“, o kuri kelia tokius jeibus ir siundo vienus ant kitų.

Užpultaisis.

Newark, N. J. Sausio 15 dieną tapo nubausti kriminaliszkai du lietuviai po metą sunkaus kalėjimo, J. Kodis ir Matuleviczius, už sumuszimą J. Boczkio. Per praėjusias kalėdas visi trys susivaidyjo ir antró valandai Boczkui einant namon anuodu užpuolė, ir kad ne svetimtaucziai, Boczkį butų užmuszė. Abudu kriminalis-

tai neskaitė jokių laikraszczių. Teipgi tą paczią dieną buvo szaukta prova vieno lietuvio už sumiszimą burdingieriaus per naują metą, bet tapo atidėta ant kito sykio. Burdingierius budamas girtas pasakė gaspadinei „moteriszką“ žodį, už ką būrdingbosis su puodu perskėlė anam galvą. Ant riksmo atbėgo policija ir nu-gabeno vieną į lastą, kitą-gi į ligonbutį. Sudas už musztynes ir vagystes sudyja „po ruski.“ Vieną lenką teipgi ant metų sunkių darbų nusudyjo už musztynes; dvi lenkiutės už vagystą po 3 mėnesius. Kiek teko patėmyti sude, tai prasikaltėlių daugiausiai buvo lenkų, italų, murinų ir lietuvių. *Newarkietis.*

Paterson, N. J. Szitame miestelyje lietuvių yra keletas deszimtų, bet yra veik visi į lenkų vuodėgą įsikabinę. Nie kiaušis daiktas yra apšivedimas su lenkėmis ir abelnai su svetimtautėmis. Per naują metą nuėjau pas vieną lietuvį, kuris su lenkė apšivedęs. Mudviem pradėjus kalbėt lietuviszkai, ponia lenkė iszbėgo į kitą kambarį kad negirdėtu tos pagoniszkos kalbos. Labai neiszmintingai daro tie lietuviai, kurie duodasi save užkariauti lenkiszkienis padurkams. Lietuviszkų laikraszczių czion nieks neskaito. Vienam lenkvuodegiui įkalbėjau parsikviest lietuviszką laikrasztį, kuris gavęs kelis numerius atsakė, kad lietuviszkos gramatikos nesuprantas, bet jo lenkiszką gramatiką nesuprastu nei mandriausi lingvistai. Mą rodosi tuos lenkbernius butų galima atkreipti į lietuvių per prakalbas, tam tikrą iszaiszkinimą skirtamo lietuvių nuo lenkų. Taigi už vis labiausiai mumis reikia lietuviszkų agitatorių.

A. Varaszkevicia.

Bluefield, N. J. Nors tas

ne mums prigul, vienok ne proszalį yra žinoti kaip elgiasi lenkų kunigai, laikydami tikėjimą už įrankį pasipelnymo pinigų ir gaszlų gyvenimą. Pirm szeszių mėnesių pabėgo kunigas su visais parapijos pinigais į Austriją. Lenkai, ypatingai jų bobos, negalėdami be kunigo rimti, kreipėsi pas vyskupą reikalaudami kito. Vyskupas sugriebęs kokį girtuoklį ir jiems atsiuntė. Vieną subatos vakarą teip nusilakė tasai kunigėlis, kad ne dēlioje laikydamas miszias szventas svyrinėjo kaip žasiukas ir su dideliu vargu vos paibaigė. Po miszių vietoje „Šviety Boze“ užgiedojo maskoliszkai, už ką lenkai įtužo ant kunigėlio ir rėkdami „pijany, pijany“ iszvižo nabagą. *Vietinis.*

Elizabeth, N. J. Sausio 11 dieną patiko nelaimė Vincą Kalinaucką; szesztoi valandai isz ryto iszėjo į darbą ir kaip ten nelaimingai pakliuvo į masziną, kur nutraukė nabagui abi kojas ir visą kuną sumankė. 13 dieną, 8. val. rytmetryje pasimirė aprupintas szventais sakramentais. Velionis Vincas Kalinauckas prigulėjo prie vietinės szv. Kazimiero pagelbinės draugystės, prie Susivienijimo, prie „T. M. D.“ ir Nepriegulmingo Kliubo. Lietuviszkus reikalus szelpė pagal iszgalę ir nesigailėjo ant jų keletos centų. Velionis paliko paczią ir 3 vaikelius.

Sausio 13 d. vėl kitame pabrike nulaužė koją Pr Virvyčiaiui. *Lietuvis.*

Mahanoy City, Pa. Pagal „Saulės“ pamokinimą per naują metą pesztukai ko ne užmuszė Jurgį Kirtiklį; bet 7 skyles prakirto galvoje. Ponas Baczkauckas guldo galvą už savo akus skaitytojus ir pjuodo vienus ant kitų, ypatingai ant raszėjų korespondencijų į „Lietuvą“ ir „Vienybę“. Mat

nepatinka p. Baczkauckui, kad kiti laikraszciai pranesza apie jo skaitytojų szlykszczius darbus, ir mieryja ant „raszėjų siundydamas savo skaitytojus“, kad aniems sanarius sulaužytu. Tiejie-gi sėkdami savo mokintoją ką tik neužmuszė nieko nekaltą žmogų. Kaip ilgai lietuviai dar duosis save demoralizuoti tokiam Baczkauckapalaikiui?

Tėvynainis.

Pittston, Pa. Kaip jau buvo garsinta laikraszcziuose, kad Pittstone susitvėrė moterių draugystę po vardu „Lietuvos Dukterų“. Prakilnesniejie lietuviai labai nusidziaugė isz tokio moterių žingsnio su lukescziu; kad ir mūsų moters kartą pradės liuobtis ant ekonomiszkos bei tautiszkos dirvos, per ką bus spartesnis žingsnis pirmyn. Rodosi isz to turėjo kiekvienas dziaugtis? Bet ne! Nepatiko toksai moterių susidraugavimas mūsų kunigui ir jis visaip iszniekindamas draugystę pradėjo organizuoti kitą, vardan szventos Cecelijos, sakydamas, kad moters katalikės negal prigulėti prie pirmosios, nes toji esanti ne bažnytinė ir valnamaniszka. Dar bar kunigas yra prezidentu szv. Cecelijos draugystės ir vietoje gerų pamokinimų kalbės bene gyvąjį razanczių. Kas užginczys kad kunigai nėra pirmutineis prieszais abelno mūsų pasikėlimo? Kada iszsiliuosussim isz kunigiszkos nevalės, kaip žydai isz Egipto? *M. Kaszuba.*

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Delray, Mich. Musų T. M. D. kuopa turėjo susirinkimą 14 Sausio, ant kurio visi draugai užsimokėjo pilną metinę mokesztį po 60 ct. kas tapo nu-siusta centraliszkam kasieriui. Paskiaus buvo skaitytas laisz-

kes p. J. Damijonaicio, kuris nurodė vertumą T. M. D. ir ragino mūsų brolius prie tautiškių darbų, už ką siuncziamė p. D. szirdingą acziū. Ant galo K. Gedeminas kalbėjo apie naudingumą „T. M. D.“ ir vargingą padėjimą mūsų užsitarnavusių rasztininkų, kurie dirbdami dėl naudos savo brolių, turi nukęsti nuo niszmanėlių visokius paniekinišius ir įpuola į tokį pasilaikymą, kad netenka nei duonos kęsnio, nei sveikatos.

sekr. K. Gedeminas.

Pittston, Pa. Musų T. M. D. kuopa ant susirinkimo 14 Sausio pripažino už naudingą susidėti su „Ukininku“ ir nulaukti, kokį duos atsakymą „Ukininko“ redakcija.

Ant centralizsko prezidento mūsų kuopa balsuoja už M. Bridicką isz Lost Creek, Pa.

J. Kuzmickas—prez.

J. Szilipjis—raszt.

Newark, N. J. Musų „T. M. D.“ kuopa ant metinio susirinkimo 14 d. Sausio nutarė:

a. Susidėti su „Ukininko“ redakcija isz ko bus didelė nauda broliams tėvynėje ir abelnai visiems.

b) Pritariam Plymouth'o kuopai, kad kuopos susirinkimus laikytu kas 3 mėnesiai, ant kurių sanariai užsimokėtų po 15 ct.

c) Prezidentu skiriam p. M. Bridicką isz Lost Creek, Pa. ir J. Kazakevicių knygyinku.

d) Mūsų kuopa iszrinko du kolektorius ir agitatorius, p. p. J. Gaubį ir M. Ambrazevicių, rinkimui nuo sanarių užvilktų mokeszių ir agitavojimo, surandant naujus draugus. (Butu gerai kad visos kuopos iszrinktu kolektorius bei agitatorius.)

Sekantį susirinkimą turėsi me 28 Sausio. Pinigų surinkom \$2,30 ct. kuriuos po sekanczio susirinkimo iszsiusim centr. kasieriui.

K. Ambrazevicius,
180 Ferry str.
Newark, N. J.

Scranton, Pa. „T. M. D.“

kuopos užsimokėjo szie:

K. Kubilius	-20
J. Tamulinas	-20
B. Skrinckas	-30
Ig. Aukszcziunas	-30
A. Aukszcziunas	-30
P. Živatkauckas	-20
M. Urbanavicia	-20
Juoz. Tamulinas	-35
J. Aponas	-30
P. Lipavicia	-30
A. Mockevicia	-55
641 Izi. Saraczka	-60
642 Juoz. Kuprinavicia	-60

Viso \$4,40

Delray, Mich. Naujai susitvėrus „T. M. D.“ kuopa

prie kurios prisiraszė:

643 Mik. Mockus	-60
644 Sta. Valeckas	-60
645 S. Urbantas	-60
646 Lucia Urbantienė	-60
647 A. Savickas	-60
648 Marė Savickienė	-60
649 M. Kupeziuskas	-60
650 J. Kasevicius	-60
651 Pr. Būtrimas	-60
652 K. Gedeminas	-60

Viso \$6,00

„T. M. D.“ centr. sekr.

M. J. Damijonaitis.

Isz Pilipinu.

Kaip pirmiaus rasziau, buvome miestelyje Pasig ir 21 Spalnio 1899 m. iszėjome į Calamba gelbėti saviszkius, kurių buvo tiktai vienas pulkas, kuriuos pilipiniečiai varė į kylį. Nuvykę į Calamba 23 Spalnio tuojaus turėjome muszį, kur du amerikoniai tapo užmuszti o 5 suzeisti. Pilipiniečiai szaudė isz kanuolių, bet tas mums nepadarė jokios iszkados. Lapkriczio 13 d. vėl turėjome muszį toje paczioje vietoje, bet nėjome artyn prie pilipiniečių, tiktai su 4 kanuolėms szaudėme ir nuo jurių laivas „Napadon“ bom-

bardavojo anų pylymus nuo ryto iki lmai valandai po pietų, bet pilipiniečių isz jų apkasų neiszvijome ir grizome atgal turėdami savųjų vieną užmuszta ir suzeista. Ar užmuszėme kiek pilipiniečių, nieko nežine.

Kaip traukėme isz Pasig, tai mums sakė, kad po kelių dienų busime sugriza atgal, bet dabar jau antras mėnuo ir dar nieko nežinom, kada grizszime. Mus visi daiktai liko Pasig'e ir jau 7 sanvaitės su tais pacziais rubais, tai galit numanyt... 25 Lapkriczio gavau laiszka isz Iloilo, kuriamė raszo, kad turėję didelę musztynę su pilipiniečiais per 3 myles į rytus nuo Jaro, kur tapė 5 amerikoniai užmuszti o 53 suzeisti, tarp tų 18 mirtiniai. Musztynių yra kas dieną po keletą yvairiose vietose.

Lapkriczio 30 dieną neturėdami ką veikti mokinomės szaudyti. Iszszovus keletą kartų gavom pagelbininkus, kurie pradėjo szaudyti isz prieszingos pusės mūsų cieliaus, nebodami ant to, kad czion laisvės platintojai amerikoniai yra. Klerkucziai nespėjo užraszinėt kuris geriaus szauja ir turėjom neszintis atgal, nes turėjom tik po kelis szuvius dėl praktikos. Vienas klerkutis bebėgdamas įpuolė į duobę su vandenių ir nuskindino visus leistrus ir pats vos neprilakė. Mes nenorėdami apsileisti atsivežėm 4 kanuoles ir su tujų szuviais nuvarėme atgal per 3 myles pilipiniečius. Grizdami atgal savųjų turėjome 6 suzeistus. Dabar kad einam muszt cielių, tai imam drauge ir kanuoles, kad nuvyti norinczius szauti isz prieszingos pusės. Apie Imus ir Bacoor tai muszasi kas die-na, kur kareivių ir apicierų po keletą žuva. Mes budami teipgi ant muszos vietos, nežinome gerai apie visą pasilaikymą, nes tikros žinios nuo paprastų kareivių yra slepia-

mos. Mums garsina, kad vis pilipiniečius nuveja ir pergali, o isz lupų į ausį eina gandas apie amerikonų nuokriczius, kuriuos vyresnybė slepia nuo mūsų dėl palaikymo energijos.

Girdėjau nuo gyventojų, kad Aguinaldo persikėlęs į pietinę dalį salos ir turis 15,000 gerai apginkluotų karšvių ir ganėtinai gerų kanuolių. Jo pajegos sutrauktos apie San Tomas ir Santa Rosa nuo Calambos per 17 mylių.

Pilipiniečiai yra toki užkietėjėliai, kad visai nenor nei girdėti apie laisvę, kurią mes su kulkoms norime įteikti jiems.

Lapkriczio 30 dieną gavau 4 numerius „Vienybės“ ir laiszka isz tėvyszkes. Už „Vienybės“ labai aczių. Kaip darszgausiu į Manilą, tai pasiųsu pinigų tėvams ir prenumertą bei parodai ir kankinti-niams. Su Antanu Sujeta dar negalėjau šueiti, nes mūsų pulkai stovi toli nuo vienas kito. Lietuvių yra keliolika, bet sunku anuos sugaudyti. Kurie statosi labai protingais, neskaito lietuviszkų laikraszczių, plonprocziai nei kalbet lietuviszkai nenori ir nors pasidaryt varu yankee'mis.

Kitą kart vėl paraszysiu.

Juozas Jakas.

Paveikslėlis

Isz gyvenimo lietuvių, geidžianczio apsiszviet savo tėvynėje.

Tėvynėje nors retkarcziais per didelį vargą įgijus kokią lietuviszką knygą ar laikrasztį, ir įlindus kur į kampą arba naktyje užsidarius sandariai langinyczias, kad nebutų matyt isz lauko nei mažiausio spindulėlio, prie mažai szvieczianczio žiburio, su didžiausiu szirdies jausmu mūsų tėvynainio tampa peržiurinėjama ir apsvarstoma kiekviena eilė, zodis, ką gal atjaust tik-tai tas, kuris nors kibirkstėlę

turi tos tėvyniškos meilės, kuris myli lietuviszkus rasztus.

Teip slaptaigijus laikrasztį arba knyga ir tėmyjant jame apraszimus apie tiesas, kuriomis žmonija naudojasi laisvesnėse ir apszviestesnėse szalyse, ir prisiziurint į veikimus brolių amerikiecių, kurie vienijasi į visokių skyrių draugystes su pagirtiniais mieriais, kurių, pasidėkavojant darbsztiems tautieciams, nemažai butų galima priskaityti su prakilniais mieriais, isz kurių vienos turi mierį paczios apszviesti, kitos—gi platinti apszvietą tarp savo brolių tėvynėje, suteikiant jiems pamokincio turinio knygeles, kaip tai „Tėvynės Mylėtojų Draugystė“; kitos vėl pagal iszgalę szelpia ir kitus ragina prie tautiszkių aukų, —kaipo tai ant perstatymo mūsų literaturos Paryžiuje, kur pasirodysim mokintam svietui jog mes, lietuviai, dar gyvi esame, nors tarp tokių baisių persekiojimų budami, kur už kiekvieną lietuviszko kalboi spaudintą knygele, nekalcziausios įtalpos rasztelį, tik vien kalyns ir isztrėmimas laukia, o vienok įstengiamo nemažą skaitlių užlaikyti visokios įtalpos rasztų ir neziurint ant persekiojimų, geidziamo savo tiesų, kurias neteislingai mumis prieszas iszplėszė.

Teip tai besvarstant mūsų tėvynainiui tame tykame kambaryj, apmastant padėjimą, kokiam sziandien randasi Lietuva po maskolių valdzia, mislyja, kaip tai butų laiminga tėvynė ir lietuviai, jeigu nors dalį turėtu tų tiesų, kuriomis naudojasi žmonija laisvesnėse szalise. Apmastant neteiszybes, kur už sutvėrimą kokios nors draugystelės, už kiekvieną tautiszkią žodį isztartą į savo draugą, laukia vien tik bausmė. Bemastant apie tokį padėjimą savo tėvynės sudreba szirdis krutinėje ir nejutoms iszsiverzia zodziai:

„Szalin nuo mus despote! szalin tirone su gaujom savo tarņu! Nenubauginsi mūsų su savo žveriszku—pasitუსiu persekiojimu! Mes vietoje vieno kankintinio stosim deszimts, kol neiszkovosim savo tiesų!“

Bet sztai girdėti zingsniai, suklabeno kazin kas į duris. Sziurpulys perbėgo per visą kuną, nes kas gal žinoti kas atėjo? gal gauja žandarų atėjo savo aukos? Drebanti ranka prikiszo pluoszta popierų prie žvakės ir akimirkoi tos pavirto į plėnis. Atėjęs prie durių klausia, kas czia? Atidaro, ir sztai netiketam laike atvyko jo draugas per keliolika viorstu, mislydamas atrasti jau naują laikrasztį, kurio su iszsilgimu kelintas mėnuo jau laukia. Ir nelaimė, randa tik žiupsnį pelenų. Gailestis nesugrazinamas; pirmutinis vos suspėjo perskaityt pirmąją pusę ir iszgandintas savo draugo turėjo nustoti to teip mielo, brangaus ir baugaus daikto, kurio vėl reiks laukti kelis mėnesius, o gal ir ilgiaus dar, ir gal belaukiant pakliuti į nagus žandarų.

Toks tai padėjimas lietuviu, jieszkancio apszvietos savo tėvynėje.

Dabar prisiziurėkim padėjimui mus jaunuomenės, einancios į mokslus.

Apleidus skyrius augsztesnių mokslų, paimkime Veiverių mokintojų seminariją, kuri yra užimta veik vienu lietuvių mokintinių. Prisiziurėkim su kokiu uolimu toje seminarijoi yra kalama į galvas mūsų jaunų vyrų, per mokintojus ta tėvyniszka meilė? Gal ir pamislysite, jog tikra tėvyniszka meilė yra neatbutina dėl kiekvieno tėvynainio? Anaipol ne! Neskiriant tautos nei luomos kiekvienam mokintiniui, lietuviui, lenkui ar vokieciui, yra brukama caroslavija. Bet tėmykim ar viskas eina pagal norą mūsų tamsiuotojų? Sztai atsitikimas. Kar-

tą vienas maskolystės apasztalas aiszkino apie tėvynės meilę sakydamas: „negal būti vertas žmogaus vardo, kuris paniekintu savo tėvynę.“ Po keletai dienų tas pats tamsybės apasztalas perziurinedams savo mokintinių knygas, bene neturi kuris kokių kenkiančių valdziai ir jo mokinimui, pas vieną lietuvį rado lietuviszkią maldaknygę ir iszvertęs akis užklause dėlko tokią laiką o ne rusiszkią? Mokintinis jam teip atkirto: „Mano tėvas ant tokios meldėsi ir numirdamas ją mą paliko. Kokiu—gi bucziau niekszu, jeigu savo tėvynę o kartu ir jos kalbą paniekincziau!“ Czion mokintinis pasirodė iszmingesniu už savo mokintoją, kuris buvo teip aklu, kada kalbėjo apie tėvyniszkią meilę, caroslaviją, nematė, jogiai visi klausytojai buvo ne maskoliai.

Teip tai lietuvis mokintinis, nors gana maskolinamas per savo mokintojus, tamsaus proto popvaikius, sulaukęs vakacijų, parvažiavęs į savo tėviszkę atsigaivina, girdėdams skambanczias lietuviszkas dainas, kurios teip meilų atbalsį randa jo szirdyje. Czion jis sueina su savo draugais, su kuriais teip mielai draugavo pradinėje mokykloje, o kurie jau pirmiaus yra igiję tą tėvyniszkią meilę per skaitymą lietuviszkių rasztų, isz kurių ir jie patiria apie savo tėvynę ir tais zinias gilumoje savo szirdies kavoja. O zinoma, tėvynėje netruksta ir lietuviszkių rasztų pasiskaitymui. Tokioje tai sanlygose praleidęs keleta mėnesių vakacijos su nenoru apleidžia gimtinę ir aidus dainų, ir grįžta mokyklon kur pasidalina taja meile ir jausmais su kitais savo draugais, ir vėl ilgisi szventės, kada galėtu atlankyti savo draugus, nuo kurių vėl ką nors patirs apie reikalus tėvynės, kurių teip iszsilgo. Ir teip laikas po laikui baigiasi mokslo

metai, jau paskutiniai egzaminai, likk sveika mokykla. Sugrįžęs tėvynen, jausdamasis linosu, visa szirdzia pamyli tėvynę, rodos visoms spēkoms jai tarnautų. Bet vėl ne po ilgo laiko reikia skirtis nuo draugų, palikt tėvynę, kad užimti tarnystą ten, kur toli nesisiekia Lietuvos rubeziai ir vėl reik keliauti isz tos teip mylimos szalies....

Toks tai likimas link tarnystos priverczia nenoroms mūsų tėvynainį apleist savo tėvynę. Bet ir ten iszkeliavęs argi gal atmest tuos szirdies tėvyniszkus jausmus, kurie yra susiriszę su visu prigimimu gimtinės szalies.

Nuvykęs į svetimą szalį, neraedamas niekur paramincios mislies, raszo skubiai savo draugui Lietuvon, lukėdamas sulaukt zingeidžių pranešimų isz tėvyniszkos dirvos. Raszo teipgi pas kitą savo draugą mokintoją, kuris su tais pacziais jausmais apleido tėvynę, ir po nekurio laiko sulaukęs nuo jų pluosztelį žinių skaito po kelis kartus kiekvieną eilutę. Bet ant galo randa labai negeistinus zodzius, kuriuos jam draugas raszo: „mano laiszkus meldziu sudegink.“ Tie zodziai staiga perbėga per mislį, atsimenta savo padėjimą, kadangi už kiekvieną tokį laiszkią, atrastą per policiją, laukia didelė bausmė, nuo kurios visą kuną pagauna sziurpuliai. Sudegint! Bet vėl mislyja, skaito isz naujo, nes kas žino, kada sulauks antrą tokį, arba numerį laikraszcio, kurį žadėjo draugas prisiust, kurio laukė apie pusę meto ir tai be vilties.... Teip mastydamas laiszko nedegina, bet pakavoja, kad dar kartą perskaityt, kad užlaikyt kaip brangų atminimą. Sztai netiketai, vidurnaktyje, užklupo gauja žandarų, iszvertė viską, perjieszkojo slapcziausias pakavones ir patį paėmę iszvezė. O kur? Kas

zino!

Tada pamato savo klaidą bet jau po laikui. Gelbėjų savo draugą, kurį, neįspildydamas paskutinio laiszko žodžių, prazudė. Bet viskas po laiko. Žiurint niekuomi neprasikalto, tik tai už tėvynės meilę, prigimimo dovaną. Po keletos dienų jau sėdi kalėjime, kur vos ne vos mažas spindulėlis šviesos persigauna pro mažą, užkaustytą geležimis, skylę, be vilties visiškos liuosybės.

Tokiame padėjime nekartą perimtas liudnumu mislyja už ką teip kenczia? Saužynė sako vien, kad už tiesą ir aiskina, ar atjauczia tokį padėjimą mano broliai, kurie gali naudotis isz laisvės, yra laisvi?...

Matydami tokį padėjimą mūsų brolių dvasiškai ir kuniszkai kenczianczių, argi neturime juos szelpti, tuom labiausiai mes broliai, gyvendami szioje laisvės szalyje. Nors mes negalime sziantdien sutrint mūsų prieszo galybės, bet už tai mūsų pareiga yra suszelpti savo brolius, kuriuos prieszas kankina. Teisybė, yra tulos draugystės bei pavienės ypotos prisidėję savo aukoms, ir tai ne menkoms, bet labai maža dalelė pagal lietuvių skaitlių. Daugelis užsikreipia szalin nuo ragintojų ir greicziaus prageria tuos penkis centus, vietoje suszelpimo savo draugbrolio, prispausto sziaurės meszkino letena ir graudžiai vaitojanczio. Skaitlius lietuvių, kokį sziantdien galima priskaityti Amerikoje, jeigu isz vien prisidėtu su keleis centais, mažiaus gerdami vieną stiklą alaus ant mėnesio, susidėtu nemažai tokių aukų, su kuriomis suszelpumėm savo brolius ir priduotumėm jiems drąsą kovoje su priesz už mūsų prigimtas, tautiškas ir žmogiszkas tiesas.

J. Garmus.

Isz visur.

Brazilijoi apsireiszkė maras. Miestuose Santos, San Paulo ir Rio Janeiro numirė per 40 žmonių. Valdžia isz visos pajiegos rupinasi sulaikyti maro iszsiplatinimą.

Gniezns vienas gyventojas turėjo prijaukintą meszką, kuri niekam nieko nedarydavo. Vienas girtuoklis užsimanė meszką pavaiszinti su taboka, kuri girtuokliui nuplėszė nosi ir ką tik nepasmaugė.

Varszavoje kuniginis laikrasztis „Rola“ apskundė skaitinyczią, kuri davė dovanaiskaityti knygas žmonėms, tarp kurių buvę ir bedieviszkų — socialistiszkų knygų. Policija suaresztavojo visą knygyno užveizdą isz 7 ypatų ir uždarė knygyną.

Vokietijos valdzia užgynė aptiekoriaus lenkams padėti lenkiszkus paraszus szale vokiszkųjų ir ant visokių pleczkuczių ir dėzuczių teip-gi turi but tik vien vokiszki paraszai. Valdžia su tokiu darbu mislyja greicziaus iszmokinti lenkus vokiszkos kultūros.

Paryziuje, Gruodžio mėnesyje, praėjusių metų, važinėjant su arkliais, buvo 708 atsitikimai, kur tapo užmuszta 52 žmonės ir 656 suzeisti. Tam pacziame laike važinėjant su automobilyiais buvo atsitikimų tik tai 21 su vienu užmusztu.

Moskolijos caras lankydamasis Danijoi ir Vokietijoi su cariene ir caritutėms, gabenosi ir dvi dideles olandiszkas karves dėl pieno. Nuvykus pas Vokietijos ciesorių į Potsdamą, ant gelzkelio pradėjo karvės baubti, ant ko susibėgo daugelis žmonių pasižiurėti. Karvių vagonai teip puikiai iszpuoszti buvę kaip ir caro.

Miestelyje Avigliano, 14

mylių nuo Turino Italijoi, pasidarė eksplozija dinamito pabrike ir viskas iszlėkė į padanges. Aplinkui esanti namai teip gi prapuolė nuo savo vietų. 13 žmonių tapo užmuszti o 40 suzeistų.

Samaros gubernijoi, miestelyje Molonez, laike dievmaldystės sugriuvo cerkvė, kur 19 žmonių užmuszė o 68 suzeidė

Brazilijoi, didziuosiuose miestuose sustraikavo 20,000 vežėjų. Mieste Rio de Janeiro straikieriai susirinkę ties prezidento namais pradėjo szaukt: „Te gyvuoja monarchija!“, „Szalin su respublika“. Raita kariauna iszsklaidė keltojus ermyderio.

Berlyne pakilo skandalas miesto skerdyklose, kuriose pjovė nesveikus gyvuolius ir jų mėšą pardevė į restauracijas. Pirkliai tų nesveikų gyvuolių buvo užslėpę nuo peržiurėtojų, kad neturėtų iszkadros.

Silėzijoi, sudas nusudyjo keletą lenkų ant 15 markių baudos arba 3 dienų kalėjimo už tai, kad ant vieno susirinkimo jie tvirtino, kad kitados Silėzija prigulėjusi Lenkijai. — Pagal vokietaipalaikių mislį, tai visas svietas turi priklausyti prie Vokietijos.

Isz Poznaniaus provincijos vokieczių valdzia iszvarė 59 darbininkus, lenkus į Galiciją, kaipo platintojus socializmo. Žandarai nulydėjo juos iki Austrijos rubeziui.

Czekai varo laukan vokiszką kalbą, kur tik tai gali. Miestas Litowl buvo 600 metų vokiszkų miestu, o sziantdien tapo grynai czekuszku. Miesto virszininkų rinkimuose, vokiecziai gavo tik nuo vokieczių balsus ir nei vienas netapo iszrinktu ant urėdninko.

Netoli Liepojaus įplaukė į smileczių seklumą maskoliszkas kariszkas laivas „Poltava“ ir liko klaksoti. Tasai laivas turi 44 kanuoles net ir kasztavo su visu galvazudiszkų įrengimu 11 milijonų rublių.

Meksikoi, 19 d. Sausio buvo zemės drebėjimas. Mieste Tenimata sugriuvo daugelis namų; 7 žmonės tapo užmuszti o per 60 suzeista. Miestuose Guadalajara ir Colima teip gi namai iszkrypo.

Angliszkose rytines Indijose kenczia badą 22 milijonai gyventojų, o valdzia szelpa tik pusketvirto milijono žmonių. Badmetyje 1897 m. indiecius szelpė daugiaus Anglijos valdzia ir mielaszirdingi žmonės; dabar nusikreipė į pietinę Apriką dėl karės Transvaaliaus su Oranija priesz Angliją o Rupertis baduolių paliktas jiems patiems. Apart Anglijos valdybų, Indusų valdybose kenczia badą apie 27 milijonai gyventojų.

Pakrasztyje Naujos zemės (Neufundland) Kanadoje, audra užvarė ant skalų vokiszką laivą „Helgoland“ su 1,100,000 galonų kerosino ir sudauzė. 35 jurininkai prigėrė.

Londonė numirė John Ruskin 81 meto senas garsus rasztininkas ant social-ekonomiszkos dirvos. Jo veikalai yra versti į daugelį kalbų.

Austrijoi, dėl stokos anglių per sustraikavimą kalnakasių Silėzijoi, Czekijoi ir Moravijoi turėjo sustoti daugelis pabrių ir mokyklos tapo uždarytos, nės netur su kuomi apszildyti.

Egipte sugavo anglai derviszių vadovą Osman Digna arti Tokar ir įmetė kalinyn Suakime.

IDĖJA ANT MĖSZLYNO.

(Apysaka mūsų dienų).
Aukauja broliams Lietuviams
M u s ų .

(Tąsa.)

— Teisybė, daugumas mūsų pragaisza per tą nelaimingą moterystės ryzį—lyg atsidusdamas isztarė Szapas — pakol da nevedęs, tai ne tik dirba bet ir nori dirbti ir kitus paragina prie darbo; nestoka tada nė drąsos, nė energijos, žodžiu, žmogus gyvena su idėja ir dirba dėl visuomenės labo, — apšvedėgi ir sulyg tuom sykiu visi jo norai užgeso. Man rodos, kad tame dalyke daug kaltos ir mūsų moters, kurių labai mažai turime su idėja, kurioms tik rupi pasigauti vyras ir paskui ne tik nieko nepritaria savo vyrui ant gero, bet gana tankiai ir smarkiai geriams norams prieštarauja, atima po valiai jam energiją ir pagalios ant savo vyro, kaip sakosi, joja ir važiuoja. Tokiai moterisz kei nieko daugiau nerupi, kad tik vyras vežtų, kaip arklys, uždirbtų jai duoną, puikiai parėdytų, dažnai baliiais palinksmintų, žodžiu, rupintusi tiktai apie ją ir jos pragaisztingą gyvenimą.

— Teisybę kalbi, Tamista, — pritarė pana Lucija—bet pagal mane gera pati ne tik niekad neperkirs savo vyrui geram siekime, bet stengsis jam pritari, padrasinti; pati padės, nės kas butų per vienybę tarp vyro ir pacios, jeigu kas sau žiurėtų, arba kits kito idėją niekintų. Vyras ir pati, pagal mane, tai viena ypata, arba viena dvasia dviejuose kunoose, per ką ir idėja turi buti tiktai viena.

Szapui da giliau įlindo į szirdį pana Lucija ir jau neiszskentė neiszreiszkęs jai visą savo szirdies paslaptį, ant ko gavo nuo panos Lucijos szirdingiausią pritarimą, ir laimingai ant rytojaus atsiskyrė, davę kits kitam doros žodį.

Lucijos tėvams szitas jų sutarimas neiszpasakytai patiko; labai džiaugėsi, kad toksai doras vaikas taps jų žentu ir vyru mylimos dukrelės Lucijos.

Daug vandens upeliais nuplaukė, daug kartų gegelė linksmi kukavo, bėt daug kartų ir apuokėlis liudnai dėjavo.

Linksmi gegužė kukavo ant kiekvieno sulaukimo isz Maskvos Jonuko, kaip jį vadino dabar pana Lucija, ir

liudnai kas sykį sudejavo apuokėlis iszleidžiant jį į Maskvą.

Koki budavo nuobodus, ilgi rudens ir žiemos vakarai panai Lucijai, likus be Jonuko, kad nė apsakyti negali: diena jai iszrodė metais, o metai deszimtimis, pakol sulaukdavo Jonuką parvažiuojant ant vakacijos. Jonuko laiszukai tai buvo jai teip—pat malonus, brangus, kaip tie mėnulio spindulėliai, ką nedrąsiai žiurėjo į altanėlę tą užvisbrangiausią paskutinį vakarą!... Ir didžiausiuose nuliudimuose pana Lucija susiramindavo, sulaukus nuo Jonuko laiszką, kurio ir laukdavo, kaip savo didžiausios laimės. Kas teisybė, Jonukas, raszinėdavo gana tankiai, ant mėnesio po kelissyk, bet panai Lucijai vis rodėsi, kad ji laukia ir negali sulaukti.

Per vakaciją beveik visą laiką Szapas praleisdavo Žakevycziuose, pas savo numylėtinės tėvus ir tik ant dienos kitos parvažiuodavo į tėviszkę, o gimines savo jau visai užmiršo, kad daugumas jau į akis ėmė prikalbėti, juog esąs nu-puikęs, prastų kaimiečių iszszizada ir t.t. Jonui labai nesmagu budavo tai iszgirsti, vienok jisai visai kitaip manė apie kaimo žmones, nės jis seniai pasizadėjo visą savo gyvenimą aukauti tiktai sodiėčių labui.

Tėvai teip-gi budavo labai neužganėdinti, kad Jonas visą vakaciją iszsėdi mieste, o namieje tik retkarčziais akis parodo. Nebeto jiejeje numanė, kodėl jų Jonas teip labai numylėjo miestą ir tankiai apie tai tarp savęs sznekucziudavo:

— Et, su tais vaikais, sakydavo tėvas — pakol da maži tai vaikai, o užaugo, tai kaipo ir nė neturi. Sztai Szapalų Gruzinkas, pakol da ėjo mokslą, tai tankiai—retai, bet vis maiszydavosi tarp savųjų, o dabartės, kaip numiręs: dingo anamet ir posziai dienaai nė matyt, nė girdėt jo. Aną dien paklausiau tėvo, kur Petras, tai nuniukė kas zin ką, kad nė pats lemtai nepasako kur jisai; sako, kad jau antri metai neparaszas jokios gromatos į tėviszkę.

Teip bus, motin, ir su mus Jonu: kaip tik pabaigs mokslą, apsikaneveiks su kokia miesczionka, tai ir isztruks galvą, kur velniai vaikus peri!...

— Matai pati, kad jau vis ten ir ten prilipęs — nėreik jau nė tėviszkės nė giminių.

Motina ant tų žodžių isz giliai atsi.

dušo ir ėmė verkti. Sunus, zinoma, turi ant savęs pilną valę, iszmingesnis už juos, tai drausti ar patarti tėvai jam nė sykį neiszdrįso.

— Tegul bus Dievo valia, — sakydavo, ir tiek....

Netruko prabėgti tie keturi metai ir Jonui Szapui iszmusze seniai laukiamoji valanda: jau dabartės galėjo imti „žagrę“ į ranką ir pradėt arti numylėtą „dirvą“, kurią, da budamas szesztoj' kliasoje aiszkiai apribavo ir pasizenkline vietą statyti „namui“, kame po sunkių ir naudingų tėvynei darbų, gaus ramų atilsį.

Nemazai džiaugėsi ir pana Lucija, sulaukus Jonuką su juristo diplomu.

Dabartės jos akise spindėjo ateitis viena isz puikiausių spalvų. Tikroji laimė veikiai ėjo artyn ir vilties laikrodis jaune metais, ne mėnesiais, bet dienomis arba net valandomis musze ir pana Lucija drąsiai tikėjosi, juog ryt—poryt iszmusz laukiamoji „mano“.

Visai kitaip mastė Jonas Szapas: jo laukiamoji da buvo teip toli, kad jo laikrodžiui lemta buvo iszmuszti net už kelių metų. Nors pabaigė mokslą ir turėjo numylėtinę, bet apšvesti umai da suvis nemislyjo, nės pats visados sakydavo:

— Pakol neturėsiu tikro pamato gyvenimui, tai nevesiu.

Tuos jo žodžius nesykį girdėjo ir pana Lucija, grynai tame jami pritarė, vienok sau viena manė visai kitaip ir ir laukė kaip saulės užtekant, kad tik greičiaus pabaigtų tą mokslą.

Ėjo antra diena po parvažiavimo isz Maskvos. Jonas Szapas, juristas, ir pana Lucija, mergaitė dvidešimt dviejų metų, abudu sėdėjo ant kanapos Žakevyczių salionėlyje ir rimtai kalbėjo apie ateinantį gyvenimą: kur gyvės, ką veiks, žodžiu sakant, Jonas Szapas atkartėjo visus savo plianus, ką jau seniai buvo susistatęs omenyje ir kuriems prislinko laikas iszpildyti.

— Zinai ką, mano Lucyte, netrukės važiuoju į Kauną, kaip kalbėjova pernai, ten reikia pabylineti su prisiekusiais advokatais, prisiraszyti prie katro nors už pagelbininką ir paskui užsiimti advokatura. Advokatura, kaip zinai, man užvislabiausiai patinka, tu teip-gi labai

(Tolau bus)

LATVIU TAUTA,

KITAKART IR ŠIADIEN.

PARASĒ

JONAS ŠLIUPAS, M. D.

(Tāsa)

ir gyvastī, ir tiems pavelyjo savo ponus skūsti i dvaro sudā. Ir burū reikalai tapē palengva pagerinami. Taip-gi 1632 m. karalius paskyrē revizijos komisijā, kad toji išjieskotu ir užrašytu žiamionių skundus ir žiamionių žiamės dydį. Visa šalis greitai ėmē gautiesi, kada vyresnybē paēmē žiamionis i savo sargybā. Per ilgas vainas, mat, visa šalis buvo baisiai nupustyta tapusi. Tai matoma iš to, kad 1630 m. Rygos apinkėje iš 17 bažnyčių buvo tiktai 6 derinčios; Tērbatos apinkėje iš 27 bažnyčių buvo 20 povisam supustėjusios. Tā patį metā buvo Limbašiuose tiktai 8 miesčionys, o Valkuose tiktai 3. Aluksnē ir Odenpē seniaus smagus miestukai su brukuotomis ulyčiomis, buvo povisam nupustyti. Augstrozēs muižėje buvo 33 tušti namai ir visame pagaste tiktai 13 darbe spēkingi žmonēs. Daugelyje muižiū visi laukai buvo apaugę dideliais miškais. Kavastēs muižē buvo išnuominta už 7 guldenus ant metų ir Karolēs kuningo muižē už 8 guldenus. Ir maža likusi kruvelē žmoniū dabar turējo pelnyti savo ponams mantā ir pertekliū. Todēl valdžios žingsniai buvo deringi ir labi. Bet Gustavui Adolphui nebuvo lemta galan atvesti didelės reformas ant labō žiamioniū luomas. Jis pražudē savo gyvastį 1632 m. kovoje pas Luetzen.

Ir prie Kristinos (1632—54 m.) Vidziamis ir Ēstija naujojosi iš romos, retkarčiais pertrauktos priepuoliais su Lenkais Maskoliais. Vladislovas IV (1632—48 m.) nors troško karunos Svedijos, jōs neįgyjo. Tačiau Vladislovo sadora su caru Michailu Feodorovyčiumi, o teipo-gi Svedū pragaištis pas Noerdlingen (1634 m. 30-metinėje vainoje), priverstē prailginti Altmarke 1629 m. ant 6 metų padarytājā ginklū stovā. Derybos su Lenkais ėjosi Stumsdorfe ir 1635 m. tapē sutarta 26 m. ginklū stova, kame Svedija atsizadējo savo valdyniū Prusuose bet Vidziamį pasilaikē ant pamato Altmarkiškēs ginklū stovos. I Vidziamį isigriovēs is Lenkū vaiskas apleidē šalį 1635 m.

1645 m. nežiurint i prieštaravimus Vladislovo IV, sadoroje Brohmsebro tarp Danijos ir Svedijos; Svedijai pateko salos Gothland ir Oezel.

Lenkū karalius Jonas Kazimieras (1648—68 m.) stengēsi užginčyti Karoliui X Gustavui Svedijos sostā. Iš to kilo tāsnybēs, kurios pasibaigē, mirus Karoliui X, Olyvos sątaika tarp Svedijos ir Lenkū. prie ko pristojō Prusija ir Danija. Cion Jonas Kazimieras už save ir savo ipėdinius atsizadējo nuo švediško sosto, nuo Vidziamio ir Ēstijos, taip-gi nuo salū Runoe ir Oezelio, tiktai pietrytinēs arba taip vad. Lenkiškasis Vidziamis, ipačiai Dauguūpylē, Rositte, Lutzen ir Marienhau-sen, likosi valdžioje Lenkū. Svedija-gi išdavē iš dalies apvaldytā Kuršā ir zadējo katalikams Vidziamyje valnybē tikėjimo; hercokas Kuršo Jokubas, kurį Karolis X 1658m. užpuolēs Jielgavoje suimdino, tapē sątaikos dėlei paleistas ir Svedija vėl atsizadējo nuo užvajavoniū Prusuose.

Ivykus taikai tarp Svedijos ir Danijos Kopenhagene

1660 m., prasidējo derybos su Maskolija; mat nuo 1655 m. Svedija kēlė vainā prieš Aleksiejū Michailovyčię (1645—76m.) Maskoliai užēmē tulas dalis Vidziamio ir Ēstijos, o 1656 m. net pačią Rygā apgulē apšaudē, nors neįēmē. Bet Koknēsē ir Tērbata 1656 m. pateko i maskoliū rankas. Derybos prasidējo 1660 m. Thomsdorfe, tarpe Rygos ir Koknēsēs, potam-gi kaimelyje dvaro Ajakar, arti taip vad. ilgojo tilto (i pietus nuo Voerzijaero). Bet maskoliams naujų žiamiū trokštant, tik 1661 m. dvarē Kardis, ant rubežiaus tarp Vidziamio ir Ēstijos, tapē sudermē sutarta. Svedijai liko Vidziamis ir Ēstija, ji dar gavo nuo maskoliū Ingermanlandijā (t. š. adien Peterburgo rēdybā) su pylimi Kexholm Suomijoje, taip kad Maskolija tapē atstumtā šalin nuo Baltijos marēs. Atsitraukdami maskoliai turējo palikti visūs ginklus, parakā, pagražinimus bažnyčių ir tt. Miestuose ir pylyse. Vienoje tiktai Koknēsėje liko tuomet 21 kanuoliū, daugumas su vardu caro Ivano IV Vasiljevyčiaus.

Pirmieji metai valdymo Karolio XI (1660—97 m.) perējo be skundū. Bet kad jis 1672 m. suaugęs, pats ėmēsi Svedijā valdyti ir kad Svedija kaipo talkinkykē Liudviko XIV pas Fehrbellinā 1675 m. tapē sumuštā per skirtkuningaikštį Pridrikį Vilimā, karalius Karolis stengēsi visokiais įrankiais papildyti per vainas aptuštėjusį valstijos yzdā. Nuo Svediškos diduomenēs jis atiminējo dvarus, jau tai pirktus, jau tai dovanai gautus. Bet Vidziamio jis neužkabino ir dar 1678 m. jis tikrino Vidziamio pasiuntiniui, atvykusiam su kitais dalykais i Stokholmā, kad tokios konfiskatos dvarū, kaip Szvedijoje, nebusį Vidziamyje. Bet jau 1680 m. Vidziamio ponai ėmē skūstiesi ant sunkiū prispaudimų. Nors veltuo, tačiau Vidziamio ritterystē skundēsi Svedū vyresnybei 1681 m.: mat Karolis buvo įsteigēs komissijā revizijos arba „redukcijos“, kuriai liepē įštirti, kokios tiesos katram muižininkui ant jo savasties priklausō, ir 24 d. balandžio 1681 m. jis įsakē poni-jai, kad toji duotu žiamionims valnybē, taip kaip jis mislinās daryti su žiamionimis savo dvarū ir karunos. Ponija atsikalbinējo visokiais pragumais¹⁾. Nors viskas pasiliko po seno-

1) Stai yra muižininkū atsakas: „Apie dabartinēs vušapos ir baudzias panaikinimā jau buvo kalbōta Lenkū karaliaus, Stepono, valdymo laikuose, kur taip-gi per bažnyčių bei mokslainiū įsteigimā norējo žmonēs šviesti, lai tie atmestu laukinius įpročius ir priimtu dailesnius budus. Bet lyg anie gvė buvo apie tā nuoduomā žinoti, tad jie priešinosi su visomis spēkomis ir karaliaus Stepono tuomi nuozemiaus prašē, lai jis anuos palieka prie tėvū tėvū rup-stingū įpročių ir anū palikimū. Tad minėtasai karalius išsitarēs apie anū šokį sprendimā: „Phryges non nisi plagis emendantur“; „lai tad-gi jie palieka malkū kirtėjais ir vandens nešėjais“. Kad-gi dabar tuos norējo priversti, lai jie atmestu nedorā dabā, ir kada tie patys sturagaloiškai prašēsi, lai jiems paliktu baudziavā, tuomi labiaus kad jie velyjo, idant po senovei juos sudytu kuniškomis koromis, o ne piningiškomis, per kā jie bijōjo įkliuti i vārgā, tad tokie jie ir dabar beveik visi yra. Mažai vėl tikētina, kaip tada, kad jiems davus valnybē ir juos atsvaladinus nuo lažū, dėl jų gims kita, įlaidesnē, valyvesnē daba ir lābesni budai. Bet reikia gana labai baidytiesi, kad toji valnybē jā nepaskubintu ant visokiū piktadarystū ir jie neimtu arvien labiaus dumoti apie tai, kaip savus ponus išnaikinti, kaip tas jau atsitiko Sahanu—saloje, Rēvaliūje ir Vilande, kur jie pastaros karēs tarp Moskvos ir Lenkū laike, kraujā liedami, smarkiai trakiavo ir vlsus vokiečius bei savus kuningus, bažnyčias bjaurojo ir aplaupē, ant mužiū užpuolē ir degindami bei kaudami smarkiaus trakiavo negu neprieteliai. Šita įgimtoji neapikanta vėl jiems dabar primena, juo jie neseniai atgal užpuolē ant tulū baudponiū ir juos numarinę. Dabar ar nemažai tikētina, kad valnybē pagerins žiamēs gerovē iš kokios nors pusēs. Žiamionys arvien tiesuosis su savo ponu ir ois nuo vieno pono prie antro, per kā kilis nepakajai, ginčai ir nelaimē,

vei, tačiau redukcijos komisija po vada general-gubernatoriaus Hastfer'io dirbo toliaus ir be pagailos atiminėjo tas muižes, kurios neįstatymiškai buvo tekusios į privatiškas rankas. Jau 1683, 1684 ir 1686 m. sąeimės parėjo į kruvinus giučus su anuometiniu general-gubernatoriumi Horn'u! Tuomi tarp Vidziamyje kita komisija mieravo žiamionių žiamę ir nusprendė jos vertybę vyresnybės ir privatškuose dvaruose. Vėliaus toji komisija nusprendė skundas ir mokestis pagal žiamės vertybę, ir tai vis užrašė įpatinguose raštuose, „ratinio raštuose“ (latviškai: waku gramata). Ir Karolis aštriai dabojo, kad jo parėdymai butu išpildyti. Iš tos priezasties 1685 ir 1687 m. ritteriai vėl skundėsi ant pergyventų per juos prispaudimų. Ažuot išklaustyti, Karolis XI 1688 m. išdavė Vidziamio diduomenei įsakmę, visus dvarus, kurie kuomet nors prigulėję Svedų karunai, atiduoti ant gero valstijos. Drauge jis reikalavo, kad keli paslai dėl revizijos šalies tiesos taptu atsiųsti į Stokholmą. Su tuomi reikalu ten vyko šalies dumčius Budberg ir kapitonas Reinhold Patkul'ys. Vidziamio ritterystė tiems vyrams įakė stoti už šalies tiesa ir priešcarau ti vyresnybės pageidaujamai dvarų konfiskacijai. Bet Stokholme paslai patyrė, kad vyresnybė netiktai 2 dalį visų Vidziamio ritteriškų dvarų konfiskavos, bet panaikins tiesas bei privilegijas, duotas per Sigismudą II Augustą Vidziamio valstijai, kurios per sutaiką Olyvoje iš naujo parėjo į veikmę. Budberg ir Patkulys apleidė Stokholmą, idant 1692 m. sąeimėje Vidziamiškos ritterijos duoti pranešimą iš kelionės. Kaip tas pranešimas, taip ir kitokie iš visų pusių skundai ant sunkių ponijos prispaudimų, davė priezastį dėl plačių derybų, taip kad pagaliaus 1692 m. vandan visos ritterijos Vidziamio karaliui Karoliui XI tapė prisiųstas ant rašto skundas su prašymu, kad pašalintu visokeriopus prispaudimus ponų. Tarp kitko skunde buvo aštrus užpuolimai ant valdymo neapkenčiamo per vokiečius generol-gubernatoriaus Vidziamio, grovo Hastfer'io. Į metus tiktai vyresnybė atsiliepė, ir tai tuomi, kad pakvietė ant išsiteisinimo į Stokholmą šalies dumčius, šalies maršolą, rezidentus-deputotus, trumpai sakant visus vyresnius Vidziamiškos ritterijos, buvusios dalyva prie padavimo skundo. Dėlto nuvyko į Stokholmą šalies dumčiai Vitinghoff ir Budberg ir abudu rezidentu-deputotu Mengden ir Patkulys. Kada gi Patkulys vienas tarp pirmųjų buvo rašant skundraštį ir kada gi asabiškai jis buvo piktuoju su generol-gubernatoriumi Hastfer'iu, tai jis reikalavo atvangai gromatos (Geleitsbrief, palydų gramatos), kuri tapo išduota kovo

Jie (žiamionys) eis taip gi per rubežių prie svetimų ponų ir visa žiamė pasiliks tuščia ir neapgyventa. Taip pat ir dabar tikėtina, kad valnybė privilios mūsų kaimynų pavaldinius, juo tie taip pat nemoka valnybę lietoti, ir kad tie pas mus ateitu ir apsimestu gyventi, tai juos vienval reiketu išdavinėti atgal, kaip to įstatymai reikalauja; bet mes savus žiamionis, kaipo valnus žmones, nuo jų negalėtumėme reikalauti atgal. Taip tad per valnybę negalėtu kilti jokis labumas, nei Jusų Karališkam Majestotui, nei pačiai šalei, bet tiktai Jusų Karališkam Majestotui paklusni ritterija ir žiamionija tektu į vis didesnius ir nenuverčiamus myrio pavojus. Todėl ritterija ir žiamionija prašo Jusų Karališko Majestoto šiuos pavojus nuo jų nugręsti ir visą žiamionių buseną palikti po senovei, tuomi labiaus kad baudponiai per tai nepatūri daugiaus, kaip namų korojimą ir savasties tiesą ant savų žmonių, be ko nei vienas negali apsieiti. Tokiose lietose kur reikia spręsti apie gyvastį, jau muizininkai atsisakė nuo savų privilegijų ir šią tiesą perdavę yra dvaro sudui ir žiamės tiesai, ką Jusų Karališkas Majestotas įrengė šitoje žiamėje“.

mėnesyje 1694 m., nors dvipusišku budu. Stokholme, pagal karaliaus įsakmę, susidarė komissija ir prieš tąją Vidziamiečiai vokiečiai tapė apskūsti už didelį nusidėjimą prieš vyresnybę per įnešimą skaudaus skundraščio. Galutinis sudas buvo tas, kad visus keturis — Vitinghoffą, Budbergą, Mengdeną ir Patkulį, kaipo vietininkus Vidziamiškos ritterijos, nukoroti mirtimi. Pirmus tris apkalkino taip, kad juos uždare ant 6 metų į pylį Marstrand, iš kur jie vienok 1697 m., prašant karaliaus motynai, tapė paleisti. Patkulys gi slapta apleidė Stokholmą, 14 dieną pirm pasbaigimo laiko jo palydų gromatos, išėjo į svieta kaipo pabėgėlis ir majestoto užrustintojas ir mislinėjo apie įrankius dėl išvadavimo Vidziamio nuo ponams neapkęstinos Svedų valdzios. Jo mieriai tapė pagirti per Pridrikį Augustą, Saksų kuningaikštį, kurs 1697 m. tapė karaliumi Lenkijos, podraug ir per carą Petrą Didį.

Pirmiausiai Patkulys traukė į Sveicariją, potam į Prancuziją, 1698 m. įstojo į Saksų tarnystą ir įpačiai atsizymėjo prie sudermės tarp Augusto ir Petro prieš Svediją. Paskui caras paėmė Patkulį į savo tarnystą ir suteikė jam vadovystą maskoliško vaisko, kurį jis siuntė Augustui į pagelbą. Tokiu budu Patkulys pasiekė savo mierį, nės bėgyje Siaurinės Karės, dėl kurios įvykimo jis viską pašventė, Svedija prapulė Vidziamį ir Estiją.

Tuomi tarpu dėl ponijos vis didesni pasunkinimai kilo. 1694 m. karalius uždraudė karuosi dvaruose žiamionis sudyti rykštėmis ir liepė priguliučia tiesa spręsti pagal kozno nusižengimą. Taip gi nuteikė, kad išrandavotojus, kurie daugiaus nuomo prašo nuo žiamionių, negu parašyta „waku gramatose“, labai skaudžiai sudytu. Galiaus jis uždraudė randos ponams savvališkai pavainėti iš namų žiamionis, ir kitus priimti, ir liepė apie tai nuspręsti priderinčiai valdziai dėl randos ponų dalykų. Hastfer'is 1695 m. sąeimėje pasakė, kad karalius noris, idant ponija ar įvestu tokius pat likimus savo dvaruose, idant sykį pasibaigtu didis prispaudimas ir nemylistingas namų sudas. Ant karaliaus velyjimų sąeimė neatsakė nėko, ir dėlto viskas likosi po senovei. Žinoma taip ilgai nebutu buvę, jeigu Hastfer'is, didis ponijos neprietelius, nebutu numiręs 1697 m. drauge su Karoliu XI.

Užėjus ant sosto Karoliui XII (1697—1718), susėdai mislyjo Svedijos galybę supustysį. Petras Didis norėjo atgauti Ingermanlandiją ir Karėliją. Augustas II, renkant ant karaliaus Lenkijos 1697 m., pažadėjo dėl Lenkijos atvajavoti nuo Svedų Vidziamį. Prie sądoros Lenkijos su Maskolija pristojų Kristijonas V, Danijos karalius, už tai kad vaiduose su hereoku Holšteina. — Gottorpo, Pridrikui IV, Karolis XII parėmė hereoką (mat Karolis XII buvo švogeriu hereokui Pridrikui). Kristijonui mirus 1699 m., jo sunus ir įpėdinis Pridrikis IV tą patį norą turėjo atgauti nuo Svedijos prazudytas šalis. Ir taip Patkuliui tarpininkaujant, sądora pasidarė tarp Augusto, Pridrikio IV ir caro Petro. Siaurinė vaina prasidėjo 1700 m. tuomi, kad vienas po kitam Augustas II su Saksų armija įpūlė į Vidziamį, Pridrikis IV — į Svediją, ir keliais mėnesiais vėliaus caras — į Ingermanlandiją.

(Toliaus bus.)

PADEKAVONĖ!

Sziuom siuncziu szirdingiau-
sę padekavonę ponui Dr. Brun-
dzai už gyduoles, kurios atau-
gino mą plaukus nors buvau
visai jau plikas. Kaip tik
pradėjau naudoti Dr. Brun-
dzos prisiustas gyduoles, tuo-
jaus igavau naujus plaukus,
dar stipresnius negu pirma tu-
rėjau. Taipogi turėjau vidu-
ryje ligą įsisenėjusę, kuri ma-
ne kankino per daugelį metų
ir visi daktarai atsisakė, nen-
rėjo manęs gydyti. Kaip tik
danesiau Dr. Brundzai apie
tai ir parasziau priezastį mano
ligos, kuris man prisiuntė gy-
duolių, kurios ligą kaip su ran-
ka atėmė. Dėlto velyju vi-
siems lietuviams vartoti Dr.
Brundzos gyduoles, kurios yra
geriausiomis ant svieta, nuo
plaukų ir nuo visokių viduri-
nių bei virszutinių ligų. Kas
kam kenkia, tai rodyju kreip-
tisi pas Dr. Brundzą o nesi-
gailėsite. Dekavojū Ponui
Dievui ir Dr. Brundzai už jo
storonę ir naudingas gyduoles.
Dabar asz esu sveikas ir turiu
naujus plaukus.

Su guodone
Kazimieras Raszinskas,
1233 E Pine str.
Mahanoy City, Pa.

Apgarsinimai.

Chicago, Ill. — Tėv. Myl.
Dr-tės kuopa laikys savo su-
sirinkimą nedėlioį, 28 d. Sau-
sio 2½ po pietų K. Liaudaus-
kio svetainėje (3301 S. Mor-
gan ul.) Tautiečiai, norin-
tiejie padaugint mūsų kuope-
lės sąnarių skaitlių, teiksis pri-
buti. Visus su atviria szirdžia
sveikinsim. Komitetas.

Geras dudorius (vargonmis
tras) nesenei atkeliavęs išz
Lietuvos, pajieszko sau vietos.
Atsiszaukt reik ant szito ad-
reso:

M. Žardeckas,
603 W. Mahanoy str.
Mahanoy City, Pa.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau savo draugo Ado-
mo Žilinsko, isz Daukszių pa-
rapijos, Kalvarijos pav. Suval-
kų gub. Tegul atsiszaukia
ant szio adreso:

L. Lanauckas,
12 Lirey str.
Worcester, Mass.

Persarga.

Mes gavome isz Philadelp-
hios ir Naujorko pasiguodi-
mus ant Roberto Kuncmono
ir dėlto persergstim visus lie-
tuvius niekame su juomi nesu-
sidėti nei jo klausyti.

Pirmas Lietuviszkas
Balius!

Draugystė szv. Kazimiero
Nashua, N. H. parengia pirmą
lietuviszką balių ant 27 dienos
Sausio 1900 mete. Svetainėje
„Franklin Opera House“ (ant
Lowell dipo) nuo 2 valandos
dieną iki 12 val. nakties. Dėl-
to užpraszo kaip vietinius lie-
tuvius ir lietuves, teip ir ap-
linkinius. Graįs lietuviszka
muzika.

Įzenga vyrui 35 ct.
„ moterei 15 ct.

Teip-gi ant rytojaus t. y. 28
Sausio atsibus visuomeniszkas
susirinkimas po No. 63 Main
str. su prakalboms, ant kurio
užpraszyti kalbėtojai isz kitų
miestų.

Užpraszo Komitetas.

NEREIKIA PININGU. PRABA DOVANAI
PER 30 DIENU.

Mes tikime Jums.
\$9.00 nusipirkite gerian-
sia slavamą masziną
Victor su visais fran-
kais. Gera siuti sun-
klus ir lengvus si vi-
nius. Gvarantėjami
ant 20 metų. T. y. me 3
skyrus už visokią prekę
322.00 nusipirkite ge-
riusius vargonus Victor. Gvarantėjami ant 25
metų. Prabs dovanai, 24 skyrų, visokią prekę
\$12.00 pirsite geriaj Victor PIANO. Parduoda-
me visokius muzikalizskus instrumentus. Kata-
logai dovanai.
VICTOR MFG. CO. Dept. X 17, 161-167
Plymouth Pl., CHICAGO, ILL.

KNYGOS.

Apraszymas tik dėl vieny Die-
vobaimingų žmonių; tikros teisy-
bės ir stebuklingi Dievo galybės
apsireiszkimai.....80c.
Apie popiezius, vyskupus ir ki-
tus Dievo tarnus ir jų gerus dar-
bus..... 50c.
Knyga apie sutvėrimą Daugaus
žemės ir kitų dangiszkių svieta bei
apie pabaigą svieta.....75c.
Jieszkojimas peklos.....\$2,00
Galima gauti pas:
J. DAUGMATIS,
73 Grand street. Brooklyn, N. Y.

„Vienybes“redakcijai

gaunamos szios naujos kny-
gos.

Vilius Tell. Drama pen-
kiūse aktūse, versta isz vo-
kiszkos kalbos per D. V. Ku-
dirką -30

Laisvos Valandos. Eilės.

Paraszė D. V. Kudirka -15

Pasakos. Pagal Krilovą pa-
raszė Dr. V. Kudirka -10

Laima ir Planetos -25

Aidas Lietuvos darbininkų

num. 3 ir 4 -15

Lietuvos Darbininkas

num. 3 -20

Isz ko kyla melai -75

Gyvenimai Szventuju ant

kožnos dienos 6-ta dalis -65

Vienakis. Apysaka isz ga-
dynės prancuzų revoliucijos—5

Ką turime veikti dėl mūsų

iszganymo -5

Kalendorius 1900 m. -15

Paveikslai. Paraszė Že-

maitė. -15

Žmogus nepliuszkis -10

Lietuvių Prateiviai

Mažoji Azijai -50

Imtynės varguolių su

bagocziais -10

P. CH. SABAS

Geriausia užėiga dėl visu,
o ir Degtinė, Vynas, Alus
ir Cigarai yra pirmos
klasos, taipogį ir Biler-
dą puikų laikau dėl pra-
leidimo linksmau laiką.

PARDŪDU LAIVAKORTES
ant visokių kelių mariomis ko nū pi-
giausei. Siuncziu piningus į visas
dalis svieta. Norintis kad jo pinin-
gai siuncziami įtvynę neprapultų ir
kū greicziausei nueitu, tegul kreipe
si po tokiu adresu:

P. Ch. Sabas
301 W. Centre street
SHENANDOAH, PA.

ADRESAI

CENTRALISZKŲ VIRSZINKŲ „TĖVYNĖS
MYLĖTOJŲ“ DPADGYSTĖS.

Prezidentas—J. Astromskis
P. O. Box 200, Minersville, Pa.

Kasiorius—A. Olszewskis
60 Sub. Sta. Chicago, Ill.

Sekretorius—M. J. Danijonaitis,
65 N. Leonard str. Waterbury, Conn

FERAS! FERAS!

Žinokite ir atmykite broliai,
kad 22 dieną szio mėnesio t. y.
panedėlij prasidės pirmutiniai
szitoį apielinkeį LIETUVISZKI
FERAI. Trauksis Fėrai per
visą nėdelę. Kartų su Fėrais
PANEDELIJ, CZETVERGE ir SU-
BATOJ bus baliai. Kitose die-
nose kitokie pasilinksminimai.
Lietuviai isz aplinkinių: isz
Wilkes-Barrių, isz Wanamies,
Gleen Lyon ir Pittstono tegul
pasinaudoja isz progos, ba tai
bus puikiausi Fėrai. Lietu-
viai da niekad niekur tokių
nesurėdė. Įrėdymas salės ir
bus labai puikus. Prasidės
Fėrai kas vakaras 7 adynoi
ant puikiausios Plymouthe sa-
lės GRAND ARMORY HALL.

Fėrų Komitetas.

VYRAMS DYKAI.

Kiekvienas vyras, knrs paraszys
laiszka į State Medical Institute,
Kay 520 Elektron Building, Fort
Wayue, Ind., aplaikys dykai prabos
pakuti garsingu Naminių Gyduolių,
iszgydžiusiu tūkstanzius vyrų ku-
rie per ilgus mėtus kentėjo lytiszku
dalių silpnumus, paeinanczius nuo
jaunystes iszdykimo, pradžymo pa-
jiegos ir atminties, silpnuma nuga-
ros, sumenkėjima ir suvytima lyties
dalių. Raszyk sziađien.

Nesiusk pingu.

Daug žmonių serga ant poliucijos,
kuri pasirodo laike miego arba prie
nuszlapinimo, ir jeigu isz to nesi-
gydys, ji neapleis žmogų kankinusi.
Žmonės turinti tą ligą kenzia ne-
miga, galvos skaudėjima, pilvo už-
kietėjima arba netravinima, nervisz-
kuma, vidurių ir nugaros skaudėjima
ir apsilpnėjima lytiszkių kuno dalių.
Jeigu tokiūse atsitikimūse reikalauji
pagelbos, nesiusk piningų, bet ra-
szyk pas manę įdėdamas marķę, o
asz atsiųsiu tau apraszymą, isz kurio
tikraj iszsigydysi. Adrisūk:

John Wasel,
Box 443, Iron Mountain, V. Mich.